

Jensen, Torben K. (1993). **Politik i praxis - Aspekter af danske folketingsmedlemmers politiske kultur og livsverden**. Samfundslitteratur, 320 sider.

Anmeldt af *Klaus Nielsen*, Ph.D.-studerende, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet

I Torben Jensens 'Politik i praxis' gøres en lang række af vore fordomme til skamme. Alle os, der brovtende har kunnet mødes over en kop politikerlede. Bemærkninger som: "derinde på Christiansborg laver de ingenting", "de hæver bare deres tårnhøje lønninger (og pensioner) - og gider ikke engang komme ned i folketingsalen" er efterhånden blevet os en selvfølgelighed.

Igennem en grundig analyse af 18 interviews med 13 nuværende og 5 forhenværende politikere viser Torben Jensen, at den politiske kultur på Christiansborg er langt mere kompleks end som så. I centrum for en mængde forskellige interesser, udsat for en strøm af informationer og ustandseligt i mediernes søgelys, er det politikernes opgave at lave politik. Torben Jensen sætter fokus på det kvalificerede skøn og den praktiske fornuft som centrale redskaber for den politiske håndværker i den danske parlamentariske kultur.

Torben Jensens 'Politik i praxis' er rettet mod den politiske praksis og de dertil hørende selvforståelser. Undersøgelsen har til formål at opnå en forståelse for og af andre menneskers handlinger og ytringer for derigennem at komme til en dybere forståelse af den samfundsmæssige praksis, de er en del af. Undersøgelsens andet formål er således at opstille en praksisteori med den hensigt at forbedre praksis. Undersøgelsens metodiske tilgangsvinkel bygger på Gadammers forståelse af dialogen. Udgangspunktet er, at hver af os - også forskeren - har en lang række kulturelt betingede fordomme med i rygsækken og kun igennem dialogen er det muligt at sætte sine fordomme på spil og dermed risikere forståelsen. Denne forståelse af forståelsen er det metodiske udgangspunkt for Torben Jensen.

I kapitel tre og fire redegør Torben Jensen for sin teoretiske forforståelse. I kapitel tre fremlægges undersøgelsens livsverdensapproach til den politiske kultur, og der redegøres for, hvordan denne approach definerer den politiske kultur. Folketingsmedlemmernes erfaringer bliver udgangspunktet for undersøgelsens analyse ud fra den tanke, at det er igennem disse erfaringer, at den politiske praksis på Christiansborg kan aflæses. I kapitlet formuleres endvidere interviewguiden med udgangspunkt i en livsverdensapproach til den politiske kultur. Med udgangspunkt i Aristoteles' phronesisbegreb defineres den anden del af afhandlingens teoretiske forståelse. Phronesis beskrives som det kvalificerede skøn, der sammenkæder viden og handling i den konkrete situation. Torben Jensen rehabiliterer phronesisbegrebet og sætter det som et alternativ til en 'public choice' forståelse af den politiske kultur. 'Public choice' forstår aktøren i den politiske kultur som styret af egoistiske og instrumentelle hensigter, det vil sige, at politikernes beslutninger i sidste ende, ifølge 'public choice' forståelsen, hviler på overvejelser over, hvilke handlinger der giver maksimalt med stemmer og dermed sikrer genvalg. Ved at bruge phronesisbegrebet søger Torben Jensen at fremhæve en praktisk fornuft, der i situationen tager hensyn til kompleksitet og modsatrettede interesser.

Efter gennemgangen og sammenfatningen af den teoretiske forforståelse fremlægger Torben Jensen fem formål med undersøgelsen. Det generelle formål er at bidrage til forståelsen af, hvordan politik bliver til. De to næste formål er at beskrive folketingsmedlemmernes erfaringsbaserede politiske kultur og fremdrage danske politikeres selvforståelse. Det fjerde formål er hypoteseafprøvende, hvor hypotesen består i at identificere phronesistanken som en væsentlig del

af den parlamentariske praksis. Det sidste formål er normativt. Det har til formål at beskrive vellykkede handlinger i den politiske kultur, som deltagerne i denne kultur og tilskuerne til denne kultur ikke normalt har adgang til.

I kapitel seks redegøres der for forskningsdesignet. Der gives en udførlig beskrivelse af valget af datatyper og interviewpersoner, interviewenes gennemførelse, strukturering og analyse af materialet samt en diskussion af reliabilitet og validitet.

I undersøgelsens tredje del fremlægges de empiriske analyser. Folketingsmedlemmernes tidslige livsverdens struktur beskrives i kapitel syv ud fra spørgsmålet om, hvad politikerne bruger deres tid til. Folketingsmedlemmernes dagligdag er - modsat hvad mange måske tror - lang og ofte uforudsigelig. Formelle og uformelle møder med partifæller og politikere fra andre partier samt en høj grad af håndtering af den strøm af informationer, der kommer fra medier og embedsmænd er den væsentligste substans i politikerens hverdag.

I kapitel otte grupperer Torben Jensen sine interviewpersoner i otte typologier. Brugen af typologien sker med henvisning til, at vi i dagligdagen, i vor livsverden opererer med sådanne typologier for at kunne håndtere de komplekse informationer, som den sociale verden består af. Typologierne repræsenterer således komplekse, fortolkede, klassificerede og anerkendte common-sense konstruktioner. Den politiske stil, som typografierne dækker over, er opstillet på baggrund af, hvordan hver enkelt politiker i interviewet fokuserer på specifikke teknikker for at kunne håndtere den vanskelige politiske situation. Torben Jensen opdeler sine typografier i 'entreprenøren', 'sælgeren', 'eksperten', 'folkeoplyseren', 'forhandleren', 'ideologen', 'magtpolitikerens' og 'jokeren'.

I kapitel ni, som er afhandlingens længste kapitel, sættes der fokus på en lang række uformelle regler og rules-of-the-game i det danske folketingsarbejde. Forskellige sider af det praktiske politiske arbejde så som tillid, korridorforhandlinger, tavs viden, saglighed, paradokser, etc. bliver fremhævet og analyseret nærmere.

Afslutningsvis vender Torben Jensen tilbage til phronesisbegrebet som omdrejningspunkt for forståelsen af politikernes erfaringsnære livsverden. Torben Jensen konkluderer, at politikerens rationalitet kan karakteriseres som en 'omfattende' rationalitet, hvor mange hensyn indgår i den konkrete afvejning eller stillingtagen.

Når man lægger bogen fra sig, har man en fornemmelse af at være blevet klogere. De mange konkrete beskrivelser fra politikerens hverdag, som Torben Jensen henter frem fra interviewene levendegør den politiske kultur. Ofte flyder man som læser igennem de forskellige kapitler med en stille undren over, at det er den samme politiske kultur, som skildres i medierne.

Sammenhængen mellem det teoretiske afsnit og empirien er vellykket. Ofte oplever man interviewundersøgelser, hvor den teoretiske del er forkrøblet, mens rapporteringsdelen til gengæld er overdimensioneret. Men Torben Jensen formår at føre læseren fra de teoretiske overvejelser til empirien, uden at man som læser får den tanke, at det kunne være gjort anderledes.

Styrken ved at bruge det kvalitative forskningsinterview i denne sammenhæng er, at Torben Jensen får en nuanceret indsigt i en ellers lukket verden set igennem politikernes egne øjne. Denne nuancerighed styres konsekvent i kapitlerne om, hvad politikerne bruger deres tid til og i typologisering af den politiske stil.

Men i kapitel ni fremlægges en lang række af det, som Torben Jensen kalder 'aspekter' eller 'dimensioner' i den politiske kultur. Som læser trues man her af citatdøden og spejder forgæves efter en linje i denne fremlæggelse af aspekter i den politiske kultur, om end der er en række vigtige pointer i dette kapitel.

Særligt stærkt i bogen står naturligvis Torben Jensens brug af det aristoteleske phronesisbegreb. Der lægges en anden ramme ind over den politiske virkelighed, som de fleste af os kun kender fra TV skærmen, hvor den praktiske politik ofte fremstilles som udvandede kompromisser eller kyniske manipulationer. Med phronesisbegrebet trækker Torben Jensen den væsentlige dimension frem i lyset, som omhandler det politiske samarbejde, der eksisterer som skjult forudsætning for spliden. Phronesisbegrebet fungerer som en rationalitet, der sikrer praksisfeltet dets stabilitet på trods af modsatrettede interesser. En vigtig og alt for overset rationalitetsform i disse tider, hvor eksperters snævre tekniske og teoretiske rationalitet synes at være på fremmarch.

Desværre sidder man som læser og savner en egentlig afrunding af bogen, hvor de forskellige hypoteser og formål, som blev opstillet i kapitel fem, bliver behandlet. Bogens styrke er, at de teorier, der opstilles i de første fire kapitler, bestemmer og strukturerer bogens empiriske afsnit. Men som læser kunne man have ønsket sig, at forholdet mellem de teoretiske antagelser og empirien var blevet behandlet til sidst, således at de erfaringer, som Torben Jensen har gjort sig med at undersøge og fremlægge betydning og meningsprocesser i praksis, blev ekspliciterede og ført tilbage til de mere almene teoretiske overvejelser.

Men det er Torben Jensens fortjeneste, at han - igennem såvel de teoretiske afsnit som i empirien - forstår at balancere mellem på den ene side at forstå den politiske praksis som mere end blot resultatet af forskellige magtinteresser og på den anden side summen af en række individers egensindige indsats. Det lykkes at beskrive og formidle et praksisfelt på dets egne præmisser.